

לך לך (189)

חביבות המצוות

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן וּמְמֹלְדָתָךְ וּמְבִית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרָאָךְ (יב, א)

ולמה לא גילה לו מיד לאיזו ארץ ילך, כדי לחבבה בעיניו וליתן שכר על כל פסיעה ופסיעה (רש"י בשם המדרש) כתב הגרי"י קניבסקי זצ"ל בספרו "ברכת פרי", שלפי הטעם הראשון "כדי לחבבה בעיניו", אנו למדים שכאשר אדם מחפש דבר מה וטורח בחיפושו ומשתוקק אליו זמן רב, הדבר מתחבב בעיניו. אילו היה אותו דבר בא אליו בהיסח הדעת ובלי התשוקה להשגתו, לא היה הדבר חביב בעיניו. מכאן יש ללמוד לענין לימוד התורה, ירא שמים המשתוקק מאוד להבין את אמיתות הדברים ויגע ומשתדל לחפש אחריהם כפי כוחו זמן רב, אז כשזוכה שהדברים מתבררים לו ומבין אותם, הם חביבים בעיניו מאוד מאוד. לעומת זאת, מי שאינו משתוקק מאוד להשגתם, הדברים באים לו בקלות ללא יגיעה וחיפוש, חשובים אצלו פחות.

ילקוט לקח טוב

הפרד נא מעלי, בדברו נגד המונת ה'

הַפָּרֵד נָא מֵעָלַי אִם הִשְׁמַאל וְאִימְנָה וְאִם הַיְמִין וְאִשְׁמְאִילָה. (יג. ט)

האדם מצווה לאהוב את הזולת ולקרבו, גם אם אינו בן משפחתו, על אחת כמה וכמה אם הוא קרובו ושאר בשרו אשר עליו נאמר (ישעיהו נח. ז) "ומבשרך לא תתעלם". ואכן אברהם אבינו עסק כל ימיו בקרוב הרחוקים, גם כאלה שהיו רחוקים מאוד מאמונת ה'. אך יפלא הדבר מאוד, כיצד יתכן שדוקא את לוט קרובו, שהוא גם גיסו וגם בן אחיו, בחר להרחיקו ממנו ולהפרידו מעליו? אומר ה"כרם חמד" בשם רבי שלמה בלוך מתלמידיו של ה"חפץ חיים": אברהם אבינו נצטווה על ידי הקדוש ברוך הוא "לך לך...ומבית אביך", היה עליו להתנתק לגמרי מהעבר שלו. והרי לוט הוא חלק מ'בית אביך', על כן עליו להפרידו מעליו, שלא ישאר שמץ של זיקה אליו, ואם תתמה, אם כן, מדוע דוקא עכשיו? יש לומר כי עד עתה היה לוט גר, וגר שנתגייר דומה לתינוק שנולד, אך ברגע שלוט הסייע עצמו מקדמותו של עולם, אמר: אי אפשרי לא באברהם ולא באלוקיו, הרי עתה תכף ומיד חייב אברהם להרחיקו מעליו לגמרי.

ספר "ומתוק האור"

וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת כָּל הַמִּשְׁקָה (יג. י')

בגמרא (סד.) מובא, אמר רבי יהושע בן לוי: ארבעה חשובים כמת: עני, מצורע, סומא, ומי שאין לו בנים.

וצריך להבין מדוע רק אלו חשובים כמתים, הרי ישנם אנשים שסובלים פי כמה ולא חשובים כמתים. ומתמצים בעלי מוסר: אדם חי זה אדם שנותן לזולת. ומי שנמנע ממנו לתת נחשב כמת. העני אין לו במה להטיב עם אחרים. המצורע על פי דין תורה הוא צריך לשבת מחוץ למחנה בלי חברה, ממילא נמנע להיטיב עם אחרים. הסומא אינו יכול לראות ולחוש בצער אחרים ואם אינו רואה איך יעזור? החשוך בנים אין לו בנים ילדים שיכול להעניק להם ולהגיע לדרגה של לתת שלא על מנת לקבל.

ספר "להתעזר באהבתך"

ה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרֵד לוֹט מֵעֲמוֹ (יג. יד)

כל זמן שהרשע עמו, היה הדבור פורש ממנו (רש"י)

כמה נפלא הדבר למתבונן היטב שהנה אברהם אבינו הרי בודאי היה יודע דעת התורה שהמתחבר לרשע הקב"ה פורש ממנו, ואפילו הכי היה הולך עם לוט ולא אמר כלום, אף שבכך מנע מעצמו השראת השכינה עליו, והרחיק מעצמו את המעלה הזו. שכן בשעה שהקב"ה מדבר עם האדם מה גדולה ונעלית היא אז מדרגתו של האדם, ואף על פי כן לא חש אברהם על זה ודבק עם לוט ועשה חסד איתו. וזה מה שאמרו חז"ל (שבת קכז.): גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה. למדו זאת ממש"כ בריש פרשת וירא שאמר אברהם להקב"ה: "אל נא תעבר מעל עבדך" שאף שעל ידי דיבורו עם הקב"ה הרי עולה למדרגה גבוהה, מכל מקום לא חש לזה כלל, ש"גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה".

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

הַרְמַתִי יָדַי .. וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשִׂיתִי אֶת אַבְרָם (יד. כב)

אף על פי שלקח אברהם מתנות מפרעה, בכל זאת כאן סירב לקבל את המתנות שניתנו לו בתור תגמול הנצחון והגבורות שגילה בשדה המלחמה, כדי שלא יעלה על דעתו אף לרגע הרעיון, כי בכוחי ובעוצם ידו עשה את החיל הזה. "וְלֹא תֹאמַר", כלומר היד הזאת אל תאמר: "אֲנִי הִעֲשִׂיתִי אֶת אַבְרָם"

מעינה של תורה

מדוע נזקק אברהם אבינו להגנה מיוחדת מהקב"ה

אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ (טו. א)

מצינו שדווקא אצל אברהם אבינו כתוב לשון 'מגן' גם בתפילה אנו אומרים מגן אברהם, למה? אפשר להסביר שדווקא אצל אברהם אבינו זקוק להגנה, היות והתעסק בקירוב בני דורו לאמונה, לכן צריך הגנה מיוחדת שלא

יושפע מאותם אנשים שבא לשכנעם. הרב דסלר זצ"ל הביא עוד שלושה טעמים מדוע נצרך אברהם אבינו להגנה מיוחדת: ראשית, הביא דברי הגאון בעל "חתם סופר" זצ"ל שההגנה לה זקוק בעל החסד היא היות ובמידת החסד כלול פעמים רבות בצורך להוריד את דרגתו אל אותם אנשים שמתחסד עמהם, אם כן הוא זקוק להגנה שלא להשאיר בדרגה אשר אליה ירד לחסדו. בנוסף לכך ישנה סכנה היות ומדרכי החסד להנות את הזולת בענייני העולם הזה, כידוע האמרה שנאמרת בשם הגרי"ס שהגשמיות של השני היא הרוחניות שלך, אם כן צריך הגנה מיוחדת שההנאה שהבעל חסד משפיע על זולתו לא תשפיע עליו. ועוד, שהמתחסד עם הזולת נמצא בסכנה שלא להשפיע חסד במקום שאינו ראוי, דהיינו חסד שלילי כדוגמת חסד דטומאה כנאמר בפרשת העריות "חסד הוא" (ויקרא כ. יז)

ספר "לחתך עליון"

מילתו של אברהם אבינו ביום כיפור ע"י עקרב
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אֲבְרָהָם וַיִּשְׁמָעֵאל בְּנוֹ (יז. כו)
 החיד"א בשמו של מהר"א מגרמיזא "בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל" בגמטריא יום הכיפורים. בכל שנה נראה דם מילתו לפני הקב"ה כדם קרבנות ומכפר על עוונותיהם של ישראל של כל ימות השנה. ולכן מן "ויהי אברהם בן תשעים ותשע" (יז.א) עד סוף הפרק (יז.כז), שמדבר על פרשת מילה, יש שני"ה תיבות כמנין כפורים לרמוז שמכפר על כל ימות השנה ע"כ. אמנם דבריו הם לא לכל השיטות, פרקי דר"א (פכ"ט) אכן כתב שנימול ביה"כ. אולם יש שיטה אחרת לחז"ל דכשבאו המלאכים לבקר את אברהם ביום ג' למילתו, היה זה יו"ט ראשון של פסח, א"כ מילתו היה ב' ימים קודם פסח ולא ביום כיפור.

כתב החיד"א בשם ר' אברהם "בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה", בעצם ר"ת בעקיצת עקרב צדיק מל. דאיתא במדרש תנחומא (אות יג), שעקרב עקץ את אברהם אבינו באותו מקום שנמצא מהול, ע"ש. אמר הכתוב: "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים איתו" אמרו חז"ל אלו זבוכים יתושים ופרעושים ומכאן למדנו שגם עקרבים באים לאדם העושה רצון בוראו ולא זו בלבד שלא מזיקים לו, אלא עוזרים ומסייעים לו לעשות רצון בוראו.

ספר "אוצרות התורה"

בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אֲבְרָהָם (יז. כו)
 נתקשו המפרשים מדוע אברהם אבינו לא מל עצמו עד שנצטווה, הרי קיים אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שניתנה. בשם מרן הגרי"ז ז"ל מתרצים, שכל זמן שלא נצטוו על המילה, לא היה לזה דין של ערלה, לא שייך שאברהם ימול ערלתו, שאין זה ערלה, אלא בשר בעלמא.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

הלכה: קביעת עיתים לתורה, זמן, השלמת הלימוד
 אותו עת קבוע יהיה בשעה קבועה ביום, ולא יחליף השעה ביום בשעה זו ולמחרת בשעה אחרת. וטוב שיקבע העת מיד אחר התפילה משום ילכו מחיל אל חיל', וגם דאם ילך מקודם לעסקיו חיישינן שמא יתמשך ויתבטל קביעותו. כתב השו"ע (או"ח סי' רל"ח ס"ב): אם יש לו חק קבוע ללמוד כך וכך ליום והיה טרוד ביום ולא השלימו, ישלימו בלילה מיד. וכתב הפסקים ותשובות (יו"ד סי' רמ"ו אות ה): ודין זה הוא בין בקביעות ללימוד זמן מסוים בכל יום ובין בקביעות ללימוד מסוים, מפני שאם נוהג כן הוי נדר, אף אם לא הוציא בלשון נדר.

פסקים ותשובות יו"ד

פתגם: האמת כבדה על כן נושאים מועטים.
ספר "שמחה"

חקירה: מתנה על מה שכתוב בתורה
 משום שאינו יכול לשנות מדיני התורה, או שכאילו לא התנה כלל (הרגי"ז נחלות ו-י ד"ה עוד: כאילו להתנה כלל)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: עינים להם ולא יראו
 שאלו למומר אחד: מה נשתנה בך מאז היית יהודי ועד שנתנצרת? השיב המומר: בעולם הפוך אני חי, לשעבר בהיותי יהודי, לא ראיתי את אלוקי, אבל הוא ראה אותי. עכשין נהפכו היוצרות, אני רואה את אלוהי תלוי לנגדי, אבל הוא אינו רואה אותי.

ספר "חד וחלק" ב' (דף קמג)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, אברהם בן רחמונא רינה בת פיבי, נחום בן שמחה, נסים בן אסתר, מרים בת אזיזא זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

